איכא דאמרי [1]תזבח ואכלת [2]אין לך בהן (א) היתר אכילה אלא משעת זביחה ואילך אבל פודין את הקדשים להאכילן לכלבים (ה"נ דאמר): וולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן: היכי דמי אילימא דאיעבר ואיתיליד לאחר פדיונן אמאי ולד צבי ואיל נינהו אלא דאיעבר לפני פדיונן ואיתיליד לאחר פדיונן הא לפני פדיונן מיקדש נמי קדשי מנא הני מילי דתנו רבנן [2]זכר לרבות את הולד ונקבה לרבות את התמורה ואין לי אלא ולד תמימין ותמורת תמימים ולדי בעלי מומין ותמורת בעלי מומין מנין כשהוא אומר אם זכר לרבות ולד בעלי מומין אם נקבה לרבות תמורת בעלי מומין אותן ולדות שלאחר פדיונן מה תהא עליהן לפני פדיונן מיפלג פליגי בהו איכא למאן דאמר קדשי ליקרב ואיכא למאן דאמר קדשי לרעייה דלאחר פדיונן מה תהא עליהן אמר רב הונא כונסן לכיפה והן מתין דהיכי ליעביד ליקרבינהו מכח קדושה דחויה קאתו ליפרקינהו לא אלימי למיתפס פדיונן אמרי במערבא משמיה דרבי חנינא סמוך לפדיונן מתפיסן לשם אותו זבח סמוך לפדיונן למימרא דבני פדייה נינהו אלא אימא סמוך לפדיון אמן מתפיסן לשם אותו זבח טעמא מאי אמר רבי לוי גזירה שמא יגדל מהן עדרים עדרים בעא מיניה רבינא מרב ששת מהו שמתפיסן לכל זבח שירצה א"ל אין מתפיסן מאי טעמא אמר ליה גמר [3]בשעריך בשעריך מבכור מה בכור אין מתפיסן לכל זבח שירצה דכתיב [4]אך בכור אשר יבוכר לה' בבהמה וגו' לא יקדיש איש אותו אף הני אין מתפיסן לכל זבח שירצה תניא כוותיה דרב ששת קדשים שקדם מום קבוע להקדישן ונפדו חייבין בבכורה ובמתנות בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן הגוזז והעובד בהן אינו סופג את הארבעים בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן אין עושין תמורה ולפני פדיונן מועלין בהן ולאחר פדיונן אין מועלין בהן וולדותיהן חול ונפדין תמימים ומתפיסן לכל זבח שירצה כללו של דבר הרי הן כחולין לכל דבריהם אין לך בהם אלא מצות עלוי בלבד אבל קדם הקדישן את מומן או מום עובר להקדישן ולאחר מכאן נולד מום קבוע ונפדו פטורין מן הבכורה ומן המתנות בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן הגוזז והעובד בהן סופג את הארבעים ובין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן עושין תמורה לפני פדיונן מועלין בהן ולאחר פדיונן אין מועלין בהן וולדותיהן קודש ואין ניפדין תמימין ואין מתפיסן לכל זבח שירצה כללו של דבר הרי הן כהקדש לכל דבריהם ואין לך בהן אלא היתר אכילה בלבד כללו של דבר דרישא לאתויי שוחטן בחוץ דפטור כללו של דבר דסיפא לאתויי

איכא דאמרי תזבח ואכלת וכו'. מהכא מפיק גיזה וחלב דאסור ובשר אורמיה דקרא ולא דריש ואכלת לאפוקי כלבים: **אלא דאיעבר לפני פדיונן ואיתיליד לאחר פדיונן.** הילכך אמירי וקדושה לית להו לא ליקרב ולא לדמיהן כדמפרש לקמן מה תהא עליהן: **הא לפני פדיונן.** נולדו מיקדש נמי קדשי: **מנא ה"מ.** דלפני פדיונן אם נולדו קדשי: **זכר לרבות את הולד.** גבי שלמים כתיב (ויקרא ג) אם זכר אם נקבה תמים וקרא יתירא הוא (ג) דניסתוק קרא מיניה ומדלא קבע בה זכר כדקבע בעולה ממילא דנקבה נמי חזיא זכר ונקבה תו למה לי זכר לרבות ולד שלמים. ואי קשיא תיפוק ליה מאשר יהיו לך תרין תנאי היא איכא דמייתי לה מהכא ואיכא דמייתי לה מהכא והכי מפרש במסכת תמורה בפרק אלו קדשים (דף יז:): **ולד תמימים.** ולד בהמה תמימה: **ולד בעלי מומין.** (וכולן) שקדם הקדשן את מומן: **אותן ולדות שלאחר פדיונן.** נולדו ונתעברו קודם פדיונן מה תהא עליהם דהא לא חזו לא לגופן ולא לדמי כדמפרש רב הונא: **הנך דנולדו לפני פדיונן מיפלג פליגי בהו.** בהא דאמרן לעיל אם זכר לרבות ולד בעלי מומין: **איכא למאן דאמר.** במס' תמורה בפרק אלו קדשים (שם) קדשי ליקרב: **ואיכא למאן דאמר קדשי לרעייה.** עד שיומתו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה: **כונסן לכיפה.** לחדר והם מתים ברעב: **קדושה דחויה.** דאית בהו תרתי לריעותא חדא דאמותן בעלי מומין שנראו ונדחו ועוד דלאחר פדיונן נולדו והן עצמן אין יכול להתפיסן לקדושה גמורה להקריב הואיל ואידחו תו לא מיתזו: (ב) **לא אלימי למיתפס פדיונן.** בקדושתן כדי שיצאו הן לחולין שכבר יצאו קדושתן אגב פדיון דאמן דהאי דאסורין גזרה בעלמא הוא כדלקמן אבל מדאורייתא עובר ירך אמו הוא ופקעה קדושתן לפדיון אמן כדאמרן לעיל גבי קדושת דמים דולדן מותר לאחר פדיונן קדושת הגוף נמי לא שנא דאין חילוק בין קדושת הגוף לקדושת דמים לענין פדיון אלא שזה צריך מום וזה אין צריך מום: **למימרא דבני פדייה נינהו.** בתמיה. כלומר דשייך למימר בהו לשון פדייה קודם שיתפיסן בתמיה והא לא אלימי: **סמוך לפדיון אמן מתפיסן לשם אותו זבח.** דהשתא חיילא עלייהו קדושה לעצמן דחשבינהו ולא פקעה קדושתייהו על ידי פדיון אמן וממתין עד שיומתו ופריק להו: **וטעמא מאי.** אמר רב הונא מומתין ולא מתקין להו כרבי חנינא: **אמר ר' לוי גזרו כו'.** אי אמרת אית להו תקנתא לולדות אתי לגדל עדרים מפסולי המוקדשין דכי נפיל ביה מומא בבהמת קדשים לא פריק ליה (הלי) ואתי למיכלינהו בלא פדיון אבל כי מפסדינן לולדות ממהר לפדות את האם מיד כשיפול בה מום מפני רבי אליעזר ובתשובתו. ל"א בין למ"ד מומתין בין למ"ד מתפיסן מאי טעמא אטרחוהו רבנן לשנקינהו באיסורייהו גזרה שמא יגדל עדרים עדרים שילדו גם אותן ולדות ולדות אחרים ואתי בהו לידי תקלה אבל לאחר שיפדם לא איכפת אם יולדין דוולד צבי ואיל נינהו. ל"א ועיקר מפי המורה וטעמא מאי אמתני' קא מהדר דמאי טעמא אסור אחר פדיון אמן הא פקע קדושתייהו בפדיון אמן כי היכי דפקעא גבי קדושת דמים דולדן מותר לאחר פדיון כדאמר לעיל גזירה שמא יגדל מפסולי המוקדשין שיפדו עדרים לצורך (ג) דולדות הנולדים לאחר פדיון ואתי בהו לידי גיזה ועבודה אבל לעיל גבי קדם מומן להקדישן לא גזרינן משום מילתא דלא שכיחא היא דהא אמרינן במסכת תמורה (דף ו:) המתפיס בעלי מומין למזבח עובר בחמשה לאוין ובקדם הקדשן למומן גופייהו דשרינן דאיעבר ואיתייליד לאחר פדיון ולא גזרינן (דמילתא דלא שכיחא) כיון דאפרת להנך דאיעבר לפני פדיונן לא אתי לדמינהו: **מהו שיתפיסן.** לאותן ולדות שבמעי פסולי המוקדשין לאיזו זבח שירצה: **אין מתפיסן.** אלא לאותו זבח: **בשעריך.** כתיב בבכור וכי יהיה בו מום וגו' בשעריך תאכלנו (דברים טו) ובפסולי המוקדשין כתיב אשר נתן לך בכל שעריך (שם יב): **אשר יבוכר לא יקדיש איש אותו.** אלמא לא חל עליה שום קדושה אחריתי: **ואין סופג את הארבעים.** ואע"ג דאסירי בגיזה קודם פדייה לא לקי עליה דכי כתיב לא תגוז אקדשים גמורין כתיב ואיסורא מיהא איכא כשאר נהנה מן ההקדש: **בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן אין עושין תמורה.** דטוב מעיקרו בעינן כדפרישית לעיל: **לפני פדיונן מועלין בהן.** דהא נהנה מן ההקדש דלא גרעי מקדשי בדק הבית: **וולדותיהן חולין.** אפילו נתעברו קודם פדיונן וטלדו אחר פדיונן: **ונפדין תמימים.** אם נתעברו וילדו קודם פדיונן: **אין לך בהם אלא מצות עילוי בלבד.** שמעלין אותן בדמים: **ובין לפני פדיונן ובין לאחר פדיונן עושין תמורה.** ולקמן [טז.] קאמר דתמורה שלאחר פדיונן מתה: **לאחר פדיונן אין מועלין בהן.** דאיתקוש לצבי ואיל אבל לענין גיזה לא דכתיב תזבח [דברים יב] ולא גיזה [ע"א]: **וולדותיהן קודש.** אם נתעברו קודם פדיונן: **ואין מתפיסן לכל זבח שירצה.** והיינו דרב ששת: לאתויי

מה בכור אין מתפיסו לכל זבח שירצה. פי' משנולד אבל במעי אמו יכול לשנותו לזבח אחר כדתנן פרק כילד מערימין (תמורה דף כד:) ומכ"מ ילפינן מיניה שפיר ולדות פסולי המוקדשין דאין משנן לזבח אחר אפי' במעי אמן למ"ד במעי אמן הן קדושין כמו שאין יכול לשנות בכור משחלה עליו קדושת בכור הכי נמי פסולי המוקדשין שהרי קדושין כבר אין יכול לשנות בזבח אחר אפילו למ"ד בהוייתן קדושין לא דמו לבכור קודם שנולד דהני עומדין ליקדש מכח אמן שקדושה כבר: ותמורה

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"א מהל' איסורי מזבח הל"ח:
כט ב מיי' פ"ה מהל' בכורות הל"ח:

תורה אור השלם

1. רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כברכת יי אלהיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל: דברים יב טו
2. ואם זבח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקריב אם זכר אם נקבה תמים יקריבנו לפני יי: ויקרא ג א
3. בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו כצבי וכאיל: דברים טו כב
4. אך בכור אשר יבכר ליי בבהמה לא יקדיש איש אתו אם שור אם שה ליי הוא: ויקרא כז כו

שיטה מקובצת

א] ונקבה לרבות התמורה. והקשה ר' ברוך איצטא אם זכר אם נקבה למעט טומטום ואנדרוגינוס דגם לקמן בפ' אלו מומין דריש ליה הכי והתם בפ' אלו קדשים דדריש תמורות וולדות מקרא דרק קדשיך אשר יכו' ופריך אם זכר אם נקבה ל"ל לידרוש טומטום וי"ל דתרתי כתיבי חדא בצאן וחדא בבקר ומיהו קשה לי היאך הוא דורש מנקבות לרבות התמורה והלא אינו מייתר דאי שתיק מנקבה לא הוה דריש בלזכר ולד אלא אימא זכר ממש כמו אשם ועולה ואע"ג שכתב זכר ונקבה גבי צאן דילמא אם בקר גזירת הכתוב זכר דוקא וי"ל דאין זה סברא שיהיה חלוק בקר מצאן בשלמים. מיהו אכתי הקשה ר' ברוך ולמה ליה קרא דלנקבה לרבות התמורה ת"ל מהוא ותמורתו יהיה קדש דמשמע הקרבה ותי' לו ר"י דהוה ילפינן מבכור ומעשר דתמורתן לא קרבה והוה אמינא תמורה שאר קדשים נמי לא קריבי וא"ת והיכי מצינן למימר דשאר קדשים לא קרבי והא קרא כתיב ותמורתו יהיה קדש במאי אתוקם וי"ל לענין דיהיה קדוש דירעו ויפלו דמיהן לנדבה קמ"ל קרא דנקבה לרבות התמורה דקריב. תוס' חיצונית: ב] אם זכר לרבות ולד בעלי מומין וכו'. "ת למ"ד דוולדות קדשים מעי אמן הם קדשים אמאי א קדש ליקרב וי"ל דלא מרינן במעי אמן הם דושים אלא כשהאם מימה וכן הולדות אבל כאן האם בעלת מום ועומד פדות לא מהניא לולדות הקדישם במעי אמן וכ"ל קרוב לזה פי' רש"י ז"ל אפי' איכא תרתי לריעותא אמותן הוו בעלי מומין כו'. תוס' חיצונית: אמרין ד שיפדו קס"ד דמקדיש הר למזבח ואח"כ פודהו ושום הכי פריך למימר' בני פריה נינהו וקס"ד מקדיש להו ומשני סמוך יודש קודם פדיון ופריך א התמימים אינן נפדין) לא סמוך לפדיון אמן תפיסן לשם אותו זבח עשתא חל עלייהו קדושה זכתי לא נדחית קדושת

בר ואח"כ ממתין עד שיומם ופודן והקשה ה"ר אלחנן דאטו יש לו להתפיסן בקדושה כדי להקל מעליה ולהפקיעה מקדושתה דהא ון דמתחלה לא היה יכול לפדותן [היאך יכול לפדותן] ע"י תוספת קדושה ואת וע"ק לו דהא או הם קדושים ואין קדושה חלה על ירש"י לכן נראה שהעובר חולין גמורין מן התורה וצריך להתפיסן לאחר שתפדה אמו מיד והחמירו עליו חכמים להתפיסו קודם לפדיונן וחר שהפקיעה קדושי א' דאם היה ממתין לאחר שתפדה אמו כיון שיצאו לחולין לא היה ראוי להקדישן עוד ועוד שגם הוא לא היה כ רוצה להתפיסן כיון שנפקעו כבר מקדושה והם חולין גמורים. תוס' חיצונית: ג] נ"א בכל הספרים כ"י וקרא יתירה הוא דהא ויב התם בויקרא גופיה קרא אחרינא זכר ונקבה תמים יקריבנו תו למה וכו': ד] לא אלימי למתפס וכו'. בכל הספרים כ"י שבידי לא צא זה הלשון וכן הלשון בס"י שבידי לא אלימי למיתפס פדיונן בקדושתן כדי שיצאו הן לחולין סמוך לפדיונן קודם פדיונן מעט תפיסן לשם אותו זבח שהיתה אמו רחיילא קדושה דעדיין לא נדחית אמם ע"י פדייה והדר ממתין עד שיומםו ופריק להו וא"ת למ"ד ויות קדשים בהווייתן הם קדשים הא במעי אמן חולין גמורין לפה יש באלו הולדות קדושה גמורה כיון שלא נולדו אלא לאחר יון הו"ל לאקשויי לצבי ואיל והו"ל למפרקינהו וי"ל כיון דלאחר פדיון יש קדושה ליאסר בגיזה וגם נתעברו לפני פדיונן לא הוי לין גמורין והא דמקשי' לצבי ואיל היינו נתעבר ונולד לאחר פדיון אע"ג שיש בהם איסור גיזה אבל הכא דנתעברו לפני פדיונן אהני קדושה שאסור בגיזה לאחר פדיון להקדיש הולדות כשנולדו. תוס' חיצוניות:

מסורת הש"ס

א) תמורה כא., ב) נ"ק מ"ג, ג) שם:, ד) [תמורה יז:], ה) [לקמן טז.], ו) [תמורה יח. כד.], ז) [פי' תוספת דכשו פדייה צריך כערך על א'], ח) [דברים יב], ט) כפדיון אמם נ"ק, י) נ"ק מ"ג, כ) [לשיטתי רש"ש], ל) [עי' ד"ה טוב], מ) דלמ"ד נ"ק,

הגהות הב"ח

(א) גמ' לך בהן אלא היתר אכילה משעת זביחה: (ב) רש"י ד"ה לא אלימי וכו' בפדיון אמן: (ג) ד"ה א"ר לוי וכו' ל"א ועיקר וכו' לצורך ולדות וכו' משום דמילתא וכו' גופייהו דשרינן היכא דאיעבר ואיתיליד וכו' דלא שכיחא היא כיון:

מוסף רש"י

אין לך בהן היתר אכילה אלא משעת זביחה. לאפוקי חלב וגיזה דהאלה למחיים יהיה, אבל פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ולא מיתסר ליה ואכלת למדרש ולא לכלבין, ותהן דרשא משמע דלכלבין שפיר דמי, דהכי משמע אתה לא תאכל קודם זביחה, כלומר לא תהנהי מחיים, אבל כלבין דלאחר מיתה הוא אפילו זביחה שפיר דמי (תמורה לא.).

רבינו גרשום

אך ולא חלבו קאמר. ולא נפיק מדמו: איכא דאמרי תזבח ואכלת בשר אין לך בהן היתר אלא משעת זביחה ואילך שראוי לאכילה אבל מעיקרא לא אין לך היתר בהן אלמא דאסירי בגיזה ועבודה: אבל פודין את הקדשין. דלא אייתר ליה ואכלת למיסריה ובכל דוכתא דאמרינן הניחא למאן דאמר אין פודין אלא למאן דאמר פודין מהכא נפקא: אמאי וולד צבי ואיל הוא, כלומר חולין נינהו: אבל איתיליד לפני פדיונו דהיינו לפני דלפני מקדש נמי קדשי כדאמר לקמן דאיכא למאן דאמר קדשי ליקרב ואיכא למאן דאמר קדשי לרעייה: מנהגי מילי. דאיתיליד לאחר פדיונו דאסורין: דת"ר וכו'. אם זבח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקריב וגו' מה צורך למימר אם זכר אם נקבה לאו ממילא ידענא דזכר ונקבה ראוין לזבח שלמים אלא זכר לרבות הוולד דוולד משמע זכר ונקבה לרבות את התמורה דתמורה משמע נקבה: א) הכי כתב בתמורה וכו' אותן ולדות שלאחר פדיונן דאיעבר לפני פדיונן ואיתיליד לאחר פדיונן. דלפני פדיונן איעבר ואיתיליד מיפלג פליגי בהו בתמורה בפרק אלו קדשים. דמאי דאמרינן דקדשי הנך ולדות ותמורות של בעלי מומים. שמואל אמר קדשי ליקרב הואיל והן תמימין ובאין מכח קדושת הגוף דאיתיליד קודם פדיונן ובר פרא [אמר] קדשו לרעייה דאין נפדין תמימין אלא בעלי מומין אבל לא קדשו ליקרב שלא יהא טפל חמור מן העיקר. אלא אותן שנולדו לאחר פדיונן מה תהא עליהן כו' מכח קדושה דחויה קא אתו דבכר נפדו אימן כשנולדו: לא אלימא. קדושתן שיתפסו פדיונן וכיון דאין להן כח למיתפס אף הן אין יוצאין לחולין הילכך מתין (והא לא אלימא למיתפס פדיונן): אמרי הכי יש להן כח לפדות דסמוך לפדיונן של ולדות קודם שיפדם מתפיסן לשום אותו הזבח. כלומר דמקדישן לשם זבח אימן וההוא הקדש מהני להו להביאן לידי פדיון: למימרא דבני פדייה נינהו. שיש לו כח להיתפס לשום אותו זבח. והא אמרן דלא אלימי למיתפס: אלא סמוך לפדיון אימן. כלומר כשהן מעוברין קודם שנולדו הולדות מתפיסן אגב אימן לשם זבח אימן ובהכי הוי להן קדושה למיתפס פדיונן: טעמא מאי. צריך לטרוח באילו עניינין שיבואו לידי פדייה: גזרה שמא יגדל מהם עדרים. ויבא לידי תקלה אם אוכל מהם אדם או מקריבן: מה בכור אין מתפיסו לכל זבח שירצה דכתיב אך בכור וגו' לא יקדיש איש אותו. כלומר לשם זבח אחר: אף. ולד פסולי המוקדשין וכו': בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן הגוזז והעובד בהן אין סופג את הארבעים. ואי אמרת הא תנן במתניתין דלאחר פדיון מותרין אלמא דקודם לא. הא לא קשיא הכא נמי אינו סופג קתני אבל איסורא מיהא איכא: וולדותיהן חולין לאחר פדיונן: ונפדין. אפילו תמימין: אלא מצות עילוי. כלומר תיפוח הוא רבעי פדייה: אבל קדם כו'. ובין לפני ובין לפני פדייה דקאמר הכא לא צריך אלא משום דאמר ברישא אמר בסיפא: וולדותיהן קודש. דאיעבר לפני פדיון ואיתיליד לאחר פדיונן: כללו של דבר דסיפא

א) נראה דל"ל והכי איתא בתמורה (דף ח ע"ב) אותן ולדות וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones